

Nyt fra Museumsforeningen

Seneste nyt

Museumsforeningen ønsker hermed alle medlemmer et godt nytår. I dette årets første blad omtales en række arrangementer i 2009, og vi håber naturligvis, at vores medlemmer igen i år har lyst til at deltage.

Kontingent for 2009

Kontingentopkrævninger for 2009 er udsendt fra PBS i slutningen af januar måned med betalingsfrist den 15. februar 2009. For at lette vores administration opfordrer vi vores medlemmer til at tilmelde sig PBS automatisk opkrævning. Husk endvidere, at betalt kontingent giver adgang til årets generalforsamling. (JTH)

Indkaldelse til generalforsamling

Der indkaldes hermed til Museumsforeningens ordinære generalforsamling **tirsdag den 12. maj 2009 kl. 19.30** i Konfirmandstuen (adgang gennem gården bag præstegården), Sdr. Jagtvej 1, 2970 Hørsholm. Dagsorden ifølge vedtægterne. Nærmere orientering følger i næste nummer af *Nyt fra Museumsforeningen*. Efter generalforsamlingen vil cand. mag. Birgitte Folsach, museumsinspektør på Nivaagaards Malerisamling, holde foredrag om Johannes Hage og hans indflydelse på egnen. (JTH)

Kalender for kommende arrangementer

Dato / 2009	Arrangement
15. marts	Hørsholm by – planlægning og kaos
22. april	Karlebo Kirke og Kirkegård
2. maj	Vikingskibsmuseet i Roskilde
12. maj	Generalforsamling
13. juni	Søbefæstningerne Middelgrundsfortet og Flakfortet
5. juli	Fredensborg Slot, Orangeriet, Haven og Barokurtehaven

Se mere om arrangementerne under "Kommande arrangementer".

To mindesmærker (2)

Af *Jens E. Christiansen, Nivå*

I forrige nr. af *Nyt fra Museumsforeningen* blev

historien bag en mindeplade på Rungsted Gymnasium fortalt. Her skal nu berettes om et fredet gravsted på Hørsholm Kirkegård for en anden af modstandskampens faldne, en 27-årig husmor: Lørdag den 14. april 1945 bragte Hørsholm Avis følgende telegram fra Ritzaus Bureau:

"Kvinde skudt ned af Ledsager

Torsdag ved 13-Tiden kom en Dame og en Herre ind i Porten til Sankt Annæ Plads 10. I det samme skød Manden Kvinden ned med tre Skud og forsvandt. Den døende Kvinde, der er identificeret som Fru E. Krogh, Hauchsvej 20, førtes i Brandvæsenets Ambulance til Hospitalet. Hun havde 600 Kr. paa sig."

Oplysningen om at hun havde et større pengebeløb på sig, kan synes ligegyldig, men er meget væsentlig. Dermed fik man nemlig diskret fortalt den opmærksomme avislæser, at endnu en af besættelsesmagtens mest forhadte håndlangere, stikkerne, havde fået sin bekomst.

Den dræbte hed imidlertid ikke E. Krogh, det var et dæknavn, hun boede ikke på Hauchsvej og hun var, hvis man kan forestille sig noget sådant, stikkerens direkte modsætning. Nedskydningen af hende skulle vise sig at være en tragisk fejltagelse.

Det drejede sig i virkeligheden om Ellen Margrethe Mølgaard Stochholm-Borresen, Amicisvej på Frederiksberg. Hun var født i september 1917 i Skovshoved Sogn og gift med afdelingslæge på Rigshospitalet Carl Christian Stochholm-Borresen (1904-1949). Parret havde tre børn, født henholdsvis i 1937, i 1940 og i august 1944.

Han var tidligt gået ind i modstandskampen, og hun blev efterhånden inddraget i dette arbejde. I foråret 1945 havde hun til opgave at løskøbe danske fanger gennem bestikkelse af korrupte tyskere, hvilket forklarer det store beløb, hun havde på sig.

Dette indebar selvfølgelig, at hun kom i kontakt med medlemmer af besættelsesmagten, hvilket en modstandsgruppe blev opmærksom på, og uundgåeligt opstod der mistanke om, at hun kunne være stikker. Gruppen forsøgte at finde ud af, hvem hun var, og bad hende oplyse sit rigtige navn, hvilket hun af sikkerhedsmæssige årsager naturligvis ikke gjorde. Hun kunne jo ikke være sikker på hvis side, de pågældende var. Derfor opgav hun et falsk navn, men da dette tilfældigvis var dæknavnet på et fremtrædende medlem af gruppen, styrkedes mistanken mod hende des-

værre.

Hun blev holdt under observation, og da hun den 12. april 1945 forlod en *'Lejlighed paa Sankt Annæ Plads i København opstod der en Situation paa Gaden, der gjorde Vagten nervøs med det Resultat'* at han dræbte hende, som der står i den oprejsningserklæring, som Ministeriet for særlige Anliggender udstedte. Også et organ, der blev kaldt Frihedsrådets Likvideringsudvalg, erkendte, ligeledes efter befrielsen, at likvideringen var en fejltagelse og gav udtryk for den dybeste beklagelse af det skete.

Bemærk forskellen i beskrivelsen af drabet, som det fremstår i henholdsvis Ritzaus telegram og i ministeriets erklæring. Telegrammet efterlader indtrykket af, at der var tale om en planlagt handling, mens erklæringen nærmest beskriver det som et uheld. En nærmere analyse af denne forskel i fremstillingen falder imidlertid uden for denne artikels rammer.

Begravelsen på Hørsholm Kirkegård fandt sted den 18. april og blev foretaget af Ellen Margrethe Stochholm-Borresens svigerfar, pastor Søren Christian Borresen, der var præst ved Frederiksberg Slotskirke. Som eftersøgt af Gestapo turde hendes mand ikke deltage i begravelsen, men han havde skrevet en båretale, som et andet medlem af familien læste op.

Hvorfor Hørsholm Kirkegård blev valgt, har ikke kunnet klarlægges. Der er tilsyneladende ikke nogen direkte forbindelse mellem familien og egnen. Men det kan være sket af sikkerhedshensyn, for at undgå Gestapos opmærksomhed, da familien utvivlsomt har troet, at det var tyskere eller nogle af deres sorte, danske lejesvende, der stod bag nedskydningen, måske som en repressalie mod hendes mand.

Carl Christian Stochholm-Borresen døde knap fire år senere og blev begravet ved siden af sin hustru.

Foto: Gravstenen på Hørsholm Kirkegård. Privateje.

Det var familiens opfattelse, at gravstedet for længst var blevet sløjft. Det kom derfor som en overraskelse, da den fik oplyst, at det stadig eksisterer og er fredet. Familien vil nu sørge for, at gravstenen bliver istandsat. Gravstenen er

som alle andre gravsten over personer, der faldt i Danmarks frihedskamp, øverst forsynet med et 'æresminde', en plakette, udført af billedhuggeren Knud Nellemose. (Privateje)

Kilder:

Samtale den 12. januar 2009 med ægteparrets datter, Randi Stochholm-Borresen.

Kontraministerialbog for Hørsholm sogn. Døde 19??-1948.

Hørsholm Avis 14. april 1945.

Bjørnvad, Anders: Krigens Monumenter 1940-1945. 1999.

Emkjær, Stefan: Stikkerdrab. Modstandsbevægelsens likvidering af danskere under besættelsen. 2000.

Faldne i Danmarks Frihedskamp 1940-45. Red. af Ib Damgaard Petersen. 1990.

Frit Danmarks Hvidbog. Bd. 2. Red. af Peter P. Rohde. 1946.

Knold og Tot

Af Erling Aakjær

Vi drømmer vel alle sammen om at komme på den rette hylde her i tilværelsen, men mange gange har vi ikke selv indflydelse på vort eftermæle. Derfor blev jeg meget forbavset, da jeg under et besøg på lokalarkivet i Hørsholm opdagede, at et par af byens, dengang særdeles kendte, indbyggere i billedarkivet var katalogiserede som "vagabonder". Det drejer sig om to brødre, der i daglig tale blev kaldt "Knold og Tot", men i virkeligheden hed henholdsvis Georg og Valdemar Hansen.

De var ikke vagabonder, men i høj grad fastboende, stabile medborgere, der betalte deres skat, arbejdede og i det hele taget fungerede. De blandede sig ikke, men passede sig selv. Derimod er der ingen tvivl om, at de begge var "originaler". Men i ordets bedste betydning. Jeg er så heldig, at jeg har kendt dem begge forholdsvis godt og vil derfor efter bedste evne oprejse dem og give dem det eftermæle de har fortjent. Mit kendskab til dem stammer fra Møllergården i Hørsholm, hvor jeg boede som barn, og hvor også Georg boede.

Valdemar, der var den ældste og Georg, der var lidt yngre, er begge født i Isterød, der hørte under Birkerød sogn. Forældrene var dugmager Peter Hansen og hustru Ane Marie Elisabeth Hansen. Valdemar, hvis fulde navn var Valdemar Ludvig Thorvald Hansen, blev født den 9. juni 1887 og Georg, hvis fulde navn var Georg Albert Alexander Hansen, blev født et par år senere nemlig den 8. marts 1889.

Der er ingen tvivl om, at forældrene ønskede det bedste for dem. Der var otte børn i familien og det mest karakteristiske ved dem var, at de alle havde royale navne. Der var fem piger og tre drenge, og jeg skal nævne deres navne i rækkefølge:

Dagmar Feodora Marie Hansen.

Ane Charlotte Julie Hansen.

Josefine Eleonora Christine Hansen.

Alexandra Birgitte Hansen.

Mathilde Thyra Margrethe Hansen.

Valdemar Ludvig Thorvald Hansen.

Georg Albert Alexander Hansen.

Harald Christian Frederik Hansen

Deres barndom ved jeg ikke noget særligt om, udover at de ligesom andre børn dengang måtte hjælpe til, som de nu bedst kunne. De kom tidligt ud og arbejde hos bønderne og lærte begge at rubbe neglene, som de sagde. De lærte alle de færdigheder man skulle kunne for at klare sig og lidt til.

Valdemar lærte sig børstenbinderfaget og var i det hele taget utrolig dygtig til at bruge sine hænder. Han var meget ferm til at lave husflidsarbejde, og der var ikke det han ikke kunne lave med en løvsav. Senere kom han på fabrik, og de sidste mange år af hans arbejdsliv tilbragte han som gartner på Mørks planteskole, hvor han var specialist i at okulere roser. Han var en enspænder som havde meget svært ved at omgås andre, og han blev tit moppet på grund af sin sære fremtoning. Han så heller ikke helt almindelig ud, når han kom gående med hænderne dybt begravet i jakkelommerne. Han havde et iltert temperament og kunne sagtens finde på at true med sin skarpe podelkniv, når der var nogle, der drillede ham. Han boede på Gasværksvej 8. Georg, den yngste af brødrene var noget mere udadvendt. Han kunne godt lide børn og holdt af at fortælle om sin egen barndom. Han lærte mig at skære en pilefløjte og var egentlig noget af et legebarn. Han følte sig ikke for stor til at sætte sig på gulvet og trække krog med mig. Det var en leg han og hans kammerater legede, da han var barn. Man satte sig på enden med fødderne mod hinanden. Så flettede man langfingrene sammen og trak. Den, der kunne trække den anden op, var vinderen. Det morede ham meget. Georg var også god til at bruge sine hænder. En af hans specialiteter var at flette vidiekurve. De fleste af naboerne havde sådan en kurv til at hente brænde i. Han holdt meget af naturen og var en kendt skikkelse i slotshaven, hvor han gik sine daglige ture med hunden Max og senere Rollo. Han arbejdede som arbejdsmand på jernstøberiet, der lå lige ved siden af Møllergården, ja, han behøvede bare at klatre ud af vinduet, så var han på arbejde. Han var stamgæst på værtshuset Stalden (senere Kronhjorten) og kom der dagligt. Han var en sær fremtoning, når han kom anstigende i sin store sorte overfrakke og blød hat og med sin tro følgesvend Max, et stort sort gadekryds, der elskede øl. Hunden fik altid serveret en grøn Tuborg i en dyb tallerken under bordet, når Georg var der. Det var under inspiration af Georgs hund, at Poul Henningsen, der selv var stamgæst på Stalden og senere forpagter af værtshuset, skrev den landskendte vise "Ølhunden glammer".

En gang om året tog brødrene på udflugt. Det foregik på Dyrehavsbakken. Jeg fik lov til at tage

med dem engang, og det var en oplevelse at se dem. De var som børn og kørte adskillige gange i radiobilerne, hvor de konsekvent kørte imod kørselsretningen. Jeg måtte dog selv tage toget hjem, da de nåede at blive temmelig berusede i løbet af aftenen.

Georg havde nogle evner, der ikke var helt almindelige. Han kunne spise et barberblad uden at komme til skade. Han tyggede det simpelthen i småstykker og sank det. Jeg har også set ham tygge et snapseglas. Han gjorde det naturligvis kun, hvis der var en der ville give en omgang øl til hele selskabet, og det var der som regel. Der var jo ingen, der troede at han kunne. Han var trods sit mærkelige ydre en rar og venlig mand og en dygtig og pålidelig arbejder. Han var meget hårdfør og var, selvom han ikke brugte undertøj, aldrig syg. Jeg husker, at han en gang var kommet slemt til skade under sit arbejde på støberiet. Han havde fået flydende jern ned over det ene ben og var frygtelig forbrændt. Han ville ikke til læge men gik med til, at min far behandlede ham med afvaskning og brandsalve. Trods de store smerter han garanteret må have haft, gik han på arbejde næste dag. Det tror jeg ikke, der var mange der ville gøre nu til dags.

Hverken Georg eller Valdemar nåede at blive gift. De var nok begge to for aparte til at kunne leve sammen med en kvinde. De gjorde ikke meget ud af den personlige hygiejne. Der var jo ikke nogen grund til at vaske sig, når man jo alligevel blev beskidt igen. Georgs lejlighed var tapetseret med avispapir og overalt lå der et tykt lag støv fra jernstøberiet, men her boede han. Her var hans base, og han var bestemt ikke vagabond, selvom han ofte fik besøg af landevejens færende svende, som i ham havde en kammerat der aldrig var bange for at gi' en bajer.

Valdemar døde i sit hjem 1962. Han blev 75 år gammel. Georg kom på plejehjem, da Møllergården blev revet ned. Han blev 91 år gammel.

Foto: Spadseretur med hunden. Hørsholm Egns Museum.

Afsenderadresse:
 Museumsforeningen
 for Hørsholm & Omegn
 Sdr. jagtvej 2-4,
 2970 Hørsholm

Kommende arrangementer

Tilmelding til de efterfølgende tre arrangementer starter **tirsdag den 17. februar 2009** – enten via hjemmesiden eller til Hørsholm Egns Museum i kontortiden tirsdag – fredag kl. 10-14. Arrangementerne er gratis.

Søndag den 15. marts 2009 – "Hørsholm by – planlægning og kaos"

Spadseretur med museumsinspektør Lisbet Hein. Da Hørsholm købstad blev grundlagt i 1739, skete det på kongelig forordning. Det blev samtidig bestemt, at bebyggelsen skulle styres nøje, så resultatet kunne blive en velbygget og harmonisk lille by. Igennem 1800-tallet og første halvdel af 1900-tallet viste virkeligheden en noget andet udvikling. Og i 1960'erne og 70'erne betød samfundsudviklingen, at Hørsholms bymidte næsten eksploderede. På spadsereturen skal vi se på forholdene og samtidig høre om både tidligere og aktuelle planer for Hørsholm by.

Mødetid og – sted: kl. 14.00 på P-pladsen ved ejendommen Slotsgården, Gl. Hovedgade 10 (ud for ejendomsmægleren). Turen afsluttes kl. ca. 16.

Deltagerantal: Maks. 40 medlemmer.

Praktisk: Man skal kunne gå og stå stille. Turen er mulig for kørestolsbrugere.

Onsdag den 22. april 2009 - Karlebo Kirke og Kirkegaard

Spadseretur med sognepræst Kirsten Johansen. Karlebo kirke fra 1200-tallet er blandt en af de smukkeste kirker i området. Kirsten Johansen tager os med indenfor og fortæller om kirkerummet igennem tiderne. Vi besøger kirkegården og hører om nogle af de personer, der ligger begravet. Afslutning i Sognegården "Længen", hvor Museumsforeningen byder på kaffe og lidt brød.

Mødetid og – sted: kl. 16.20 uden for Karlebo kirke, Karlebovej 12. Arrangementet slutter kl. ca. 18.15.

Deltagerantal: Maks. 40 medlemmer.

Praktisk: Man skal kunne gå og stå stille. Evt. mulig for kørestolsbrugere, men der er trappe-trin til kirken og til "Længen".

Lørdag den 2. maj 2009 - Vikingskibsmuseet i Roskilde

Besøget starter med en ¼ times introduktionsfilm om udgravning og konservering. Derefter fortæller vores guide om stedet, om Skuldelev skibet, som Havhingsten er en kopi af, om

Museumsøen, om værkstederne og andet. Vi besøger Havhingsten, sidder i skibet, besøger Museumsøen med de forskellige værksteder og til slut er der en 20 min. film om Havhingsten og dens tur over Nordsøen. Herefter er der mulighed for på egen hånd at gå rundt i udstillingsarealerne. Museumsforeningen byder på kaffe og brød udenfor ved bænke og borde.

Mødetid – og sted: Foran indgangen til Vikingeskibsmuseet kl. 11.15. Arrangementet slutter kl. ca. 13.30.

Deltagerantal: Maks. 50 medlemmer.

Praktisk: Man skal være godt gående.

I næste "Nyt fra Museumsforeningen" følger nærmere omtale og tilmeldingsfrist for turene den 13. juni og 5. juli 2009 til henholdsvis Søbefæstningerne Middelgrundstortet og Flakfortet og til Fredensborg Slot, Orangeriet, Haven og Barokurtehaven. I efteråret planlægger vi blandt andet besøg på Den Franske Ambassade og en spadseretur i Rude skov sammen med museumsinspektørerne Lisbeth Hein og Ole Lass Jensen. (HB)

Nyt fra Museumsforeningen

Udgivet af Museumsforeningen for Hørsholm og Omegn.

Redaktion: Elisabeth Just Møller (ansvarshavende) og Lene Bruunsgaard.

Tryk: Isted Tryk.

Oplag: 800

Deadline: 10. marts 2009. Indlæg sendes til Elisabeth Just Møller.

Medlemsbladet udkommer 4 gange årligt i februar, april, august og november. Bladet kan tillige læses på www.museumsforeningen.dk

Museumsforeningen for Hørsholm og Omegn

Postadresse: Sdr. Jagtvej 2-4, 2970 Hørsholm

www.museumsforeningen.dk

Bestyrelse: Jens Th. Hansen (formand), Hanne Bødtger (næstformand), Peter Brandt, Thorkild Gruelund samt Poul Væver (kasserer). Suppleanter: Ruth Hallander og Lone Puge.

Medlemskab: Via www.museumsforeningen.dk eller ved henvendelse til Hørsholm Egns Museum i kontortiden (tirsdag-fredag kl. 10-14). Årskontingent (2009) 185,- kr. pr. husstand og 135,- kr. for pensionisthusstand.

Bank: Danske Bank, 1551 16599433.

Hørsholm Egns Museum, Sdr. Jagtvej 2-4, 2970 Hørsholm, www.hoersholmmuseum.dk

Udstillinger: Midlertidigt lukket i forbindelse med opbygning af nye udstillinger. Åbningsdag er endnu ikke fastlagt, men vil blive annonceret på museets og museumsforeningens hjemmesider.

Lokalarkivet: Tirsdag kl. 10-12, onsdag kl. 13-17, samt efter aftale.

Kontortid: Tirsdag-fredag kl. 10-14.

Telefon: 45 86 07 11

Med mindre andet fremgår, er eftertryk af bladets artikler tilladt med tydelig kildehenvisning.